# YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

23 päivänä toukokuuta 2000 *

Asiassa C-196/98,

jonka Social Security Commissioner (Yhdistynyt kuningaskunta) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa

**Regina Virginia Hepple**

vastaan

**Adjudication Officer**

ja

**Adjudication Officer**

vastaan

**Anna Stec**

ja

**Patrick Vincent Lunn**

vastaan

**Adjudication Officer**

ja

**Adjudication Officer**

vastaan

**Oliver Kimber**

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

ja

**Adjudication Officer**

vastaan

**Sybil Spencer**

ennakkoratkaisun miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä 19 päivänä joulukuuta 1978 annetun neuvoston direktiivin 79/7/ETY (EYVL 1979, L 6, s. 24) 7 artiklan 1 kohdan a alakohdan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat D. A. O. Edward ja L. Sevón sekä tuomarit P. J. G. Kapteyn, C. Gulmann, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann ja H. Ragnemalm (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: A. Saggio,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Hepple, Stec, Spencer ja Lunn, edustajanaan R. Drabble, QC, solicitor R. Poynterin valtuuttamana,

— Kimber, edustajanaan barrister H. Mountfield, solicitor B. McKennan valtuuttamana,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään Assistant Treasury Solicitor J. E. Collins, avustajanaan C. Vajda, QC,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamies M. Wolfcarius ja oikeudellisessa yksikössä toimiva kansallinen virkamies N. Yerrell,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Hepplen, Stecin, Spencerin, Lunnin ja Kimberin, Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ja komission 8.6.1999 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 12.10.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

**tuomion**

1 Social Security Commissioner on esittänyt 8.5.1998 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 22.5.1998, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla kolme ennakkoratkaisukysymystä miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä 19 päivänä joulukuuta 1978 annetun neuvoston direktiivin 79/7/ETY (EYVL 1979, L 6, s. 24; jäljempänä direktiivi) 7 artiklan 1 kohdan a alakohdan tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty viidessä asiassa, joissa asianosaisina ovat yhtäältä Hepple ja neljä muuta henkilöä ja toisaalta Adjudication Officer ja joissa viimeksi mainittu on kieltäytynyt myöntämästä kyseisille henkilöille "reduced earnings allowancea" (tulojen pienentymisen vuoksi maksettava avustus; jäljempänä REA).

## Yhteisön lainsäädäntö

3 Direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa kielletään kaikki sukupuoleen perustuva syrjintä erityisesti etuuksien laskentaperusteissa.

4 Tällainen syrjintä voi olla perusteltua vain direktiivin 7 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla. Sen mukaan direktiivi ei rajoita jäsenvaltioiden oikeutta jättää sen soveltamisalan ulkopuolelle pelkästään eläkeiän määrittelyä vanhuus- ja työeläkkeen myöntämiseksi vaan myös sen mahdollisia vaikutuksia muihin etuuksiin.

5 Direktiivin 7 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on säännöllisesti tarkasteltava 1 kohdan mukaisesti soveltamisalan ulkopuolelle jätettyjä kysymyksiä arvioidakseen, onko niiden pysyttäminen soveltamisalan ulkopuolella niissä tapahtuneen sosiaalisen kehityksen kannalta perusteltua."

6 Direktiivin 8 artikla kuuluu seuraavasti:

"1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan kuuden vuoden kuluessa sen tiedoksi antamisesta. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoitetuista kysymyksistä antamansa lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset, myös 7 artiklan 2 kohdan mukaisesti toteutetut toimenpiteet, kirjallisina komissiolle.

Niiden on ilmoitettava komissiolle seikoista, joiden vuoksi 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kysymyksiä koskevia voimassa olevia säännöksiä pysytetään, sekä mahdollisuuksista arvioida niitä myöhemmin."

7 Direktiivin 9 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Seitsemän vuoden kuluessa tämän direktiivin tiedoksi antamisesta jäsenvaltioiden on annettava komissiolle kaikki tiedot, jotka se tarvitsee voidakseen laatia tämän direktiivin täytäntöön panemisesta neuvostolle annettavan kertomuksen ja tehdä ehdotuksia tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisen mahdollisesti edellyttämiksi jatkotoimenpiteiksi."

## Kansallinen lainsäädäntö

8 Kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevat viisi asiaa koskevat REA:n myöntämistä asianomaisille henkilöille. REA on viikoittainen käteissuoritus, joka maksetaan työntekijöille tai entisille työntekijöille, jotka ovat joutuneet työtapaturman kohteeksi tai saaneet ammattitaudin. Sen tarkoituksena on korvata tulonhankkimiskyvyn alentuminen.

9 Vuonna 1948 käyttöön otetun "Industrial Injuries Schemen" (työtapaturmia koskeva suojelujärjestelmä) perusteella voitiin myöntää "special hardship allowance" (erityisten vaikeuksien vuoksi maksettava avustus), jota muutettiin ja joka nimettiin uudelleen REA:ksi vuoden 1986 Social Security Actilla (vuoden 1986 sosiaaliturvalaki). Nykyisin asiaa koskevat säännökset sisältyvät vuoden 1992 Social Security Contributions and Benefits Actiin (vuoden 1992 laki sosiaaliturvamaksuista ja -etuuksista).

10 REA lasketaan vertaamalla niitä ansiotuloja, joita asianomainen ei voi enää saada tapaturman tai sairauden vuoksi, niihin ansiotuloihin, joita hänellä on mahdollisuus saada mistä tahansa sellaisesta työstä, jota hän voi tehdä vammastaan huolimatta. Tämän avustuksen enimmäismäärä on noin 40 Englannin puntaa (GBP) elinkustannuksiin sidottuine vuosittaisine indeksikorotuksineen.

11 REA:n maksamisen edellytyksenä ei ole mitään vähimmäisvakuutusmaksua, vaikka työntekijöiden ja heidän työnantajiensa maksamiin kansallisiin vakuutusmaksuihin onkin sisältynyt työtapaturmilta ja ammattitaudeilta suojelua koskevan järjestelmän kustannuksia vastaava osa.

12 Vuoden 1986 jälkeen useilla lainmuutoksilla pyrittiin rajoittamaan REA:n edunsaajien lukumäärää. Siihen asti REA:ta maksettiin, vaikka edunsaaja oli tullut eläkeikään ja vaikka lakisääteistä vanhuuseläkettä oli alettu maksaa, jolloin hänelle maksettiin samanaikaisesti molempia etuuksia kokonaisuudessaan. Vuoden 1986 jälkeen toteutetuilla peräkkäisillä lainsäädäntötoimilla pyrittiin rajoittamaan REA:n maksamista siten, että sitä maksettaisiin pelkästään henkilöille, jotka ovat vielä työikäisiä.

13 Viimeisellä merkittävällä muutoksella otettiin käyttöön "retirement allowance" (eläkeavustus; jäljempänä RA), jolla korvattiin REA sellaisten eläkeikään (pensionable age) tulleiden henkilöiden osalta, jotka olivat lopettaneet säännönmukaisen työskentelyn. Tämän avustuksen määrä on 25 prosenttia viimeisestä viikoittaisesta REA:n määrästä, jota asianomainen edunsaaja olisi voinut vaatia. Sen tarkoituksena on korvata eläkkeen pienentyminen tulojen laskettua työtapaturman tai ammattitaudin vuoksi.

14 Yhdistyneessä kuningaskunnassa työeläkeikä on miehillä 65 vuotta ja naisilla 60 vuotta. Henkilö saattoi hakea 1.10.1989 asti työeläkettä ainoastaan, jos hän oli saavuttanut eläkeiän, jos maksuja koskevat edellytykset täyttyivät ja jos hän oli "luopunut säännönmukaisesta työskentelystä".

15 Työeläkkeen myöntämisedellytyksiä koskevaa sääntelyä muutettiin 1.10.1989 alkaen siten, että eläkettä maksetaan henkilöille, jotka ovat saavuttaneet eläkeiän, vaikka he eivät olisi luopuneetkaan säännönmukaisesta työskentelystä.

## Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymykset

16 Hepple, Spencer, Stec, Kimber ja Lunn ovat valittaneet eri perustein kyseisen järjestelmän peräkkäisistä lainmuutoksista heille aiheutuneista seurauksista.

17 He vetoavat lähinnä siihen, että heidän eläkeikään tultuaan saamansa avustuksen — tapauksen mukaan REA:n tai RA:n — määrä on pienempi kuin vastakkaista sukupuolta olevalle henkilölle samankaltaisessa tilanteessa maksettava määrä.

18 Social Security Commissioner oli epävarma kansallisen lainsäädännön yhteensoveltuvuudesta direktiivin kanssa, minkä vuoksi se päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat kolme ennakkoratkaisukysymystä:

"1) Sallitaanko neuvoston direktiivin 79/7/ETY 7 artiklassa, että jäsenvaltio saattaa lainsäädännössään voimaan sen lakisääteisen *vanhuuseläkejärjestelmän* mukaiseen miesten ja naisten erilaiseen eläkeikään liittyviä epätasa-arvoisia ikäedellytyksiä tulojen pienentymisen vuoksi maksettavan avustuksen (REA) kaltaisen etuuden myöntämisen lakisääteisessä *työtapaturma- ja ammattitautivakuutusjärjestelmässä*, minkä seurauksena viimeksi mainitun järjestelmän mukaiset viikoittaiset käteissuoritukset ovat miehille ja naisille erilaisia muutoin samankaltaisessa tilanteessa erityisesti, kun tämä epätasa-arvo

a) ei ole välttämätön mistään kumpaankaan järjestelmään liittyvästä taloudellisesta syystä ja

b) ei ole seurannut aiemmasta lainsäädännöstä, vaan vasta ensi kertaa useita vuosia näiden kahden järjestelmän käyttöönoton jälkeen säädetystä lainsäädännöstä, joka lisäksi on tullut voimaan 23.12.1984 jälkeen eli sen päivän jälkeen, johon mennessä direktiivin säännökset on sen 8 artiklan nojalla ollut saatettava osaksi kansallista oikeusjärjestystä?

2) Jos vastaus ensimmäiseen kysymykseen on myöntävä, mitkä seikat on otettava huomioon harkittaessa sitä, ovatko Isossa-Britanniassa tulojen pienentymisen vuoksi maksettavan avustuksen myöntämiselle vuosista 1988—1989 alkaen asetettujen kaltaiset epätasa-arvoiset ikäedellytykset välttämättömiä järjestelmien keskinäisen johdonmukaisuuden takaamiseksi tai muista sellaisista syistä, joiden johdosta ne olisivat direktiivin 7 artiklan mukaan sallittuja?

3) Jos nämä epätasa-arvoiset ikäedellytykset *eivät* kuulu niihin sääntelyihin, jotka jäsenvaltioilla on 7 artiklan nojalla oikeus jättää direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, edellyttääkö yhteisön oikeuden välittömän oikeusvaikutuksen toteutuminen sitä, että kansallinen tuomioistuin (direktiivin mukaisen kansallisen lainsäädännön puuttuessa) korjaa kyseisen epätasa-arvoisuuden myöntämällä lisäetuuden jokaiselle asianomaiselle henkilölle *jokaiselta* viikolta, jolloin työtapaturma- ja ammattitautivakuutusjärjestelmästä hänelle maksettava etuus on pienempi kuin toista sukupuolta olevalle vertailuhenkilölle muutoin samankaltaisessa tilanteessa *siitä riippumatta,*

a) onko samalle henkilölle *muilta* viikoilta suoritettu etuus suurempi kuin vertailuhenkilölle on maksettu, ja/tai

b) että *eläkejärjestelmään* sisältyy erilaisia sukupuolisidonnaisia mahdollisuuksia eläkeiän valinnan suhteen tai että näitä mahdollisuuksia on myös käytetty, minkä seurauksena yhdessä *työtapaturma- ja ammattitautivakuutusjärjestelmän* etuuksien epätasa-arvoisten myöntämisedellytysten kanssa viimeksi mainitusta järjestelmästä viikoittain maksettavien etuuksien määrä saattaa muuttua (sekä muodostua miehille ja naisille erilaiseksi) siten, että tämä määrä on joinakin viikkoina tälle henkilölle suurempi ja joinakin viikkoina pienempi kuin vertailuhenkilölle?

Onko näille seikoille kuitenkin annettava jotakin merkitystä ja mitä periaatteita siinä tapauksessa on sovellettava suhteessa direktiivin 4 artiklan välittömään oikeusvaikutukseen?"

## Kaksi ensimmäistä kysymystä

19 Kahdella ensimmäisellä kysymyksellään, joita on tutkittava yhdessä, kansallinen tuomioistuin kysyy lähinnä, onko direktiivin 7 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädettyä poikkeusta tulkittava siten, että se soveltuu REA:n kaltaiseen etuuteen, josta on säädetty kansallisessa lainsäädännössä direktiivin täytäntöönpanolle asetetun määräajan päättymisen jälkeen ja jossa eri sukupuolille on asetettu eri ikäedellytys.

20 Aluksi on todettava, että pääasiassa kyseessä oleva etuus eli sellaisille työntekijöille maksettava avustus, joiden palkka on pienentynyt työtapaturman tai ammattitaudin seurauksena, kuuluu direktiivin soveltamisalaan. Lisäksi on huomattava, että tämä etuus ei ole vanhuuseläke, mutta sitä voitaisiin pitää direktiivin 7 artiklan 1 kohdan a alakohdan perusteella etuutena, johon eläkeiän vahvistaminen voi vaikuttaa.

21 Näin ollen on tutkittava, onko direktiivissä kielletty jäsenvaltioita, jotka ovat vahvistaneet eri eläkeiän eri sukupuolille, toteuttamasta uusia syrjiviä toimenpiteitä direktiivin täytäntöönpanolle asetetun määräajan päättymisen jälkeen.

22 Hepplen, Stecin, Spencerin, Lunnin ja Kimberin sekä komission mukaan tällainen direktiivin 7 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädettyyn poikkeukseen vetoa-

minen on vastoin direktiivin tarkoitusta eli miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun asteittaista toteuttamista sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä. Lisäksi he tuovat esille, että yhteisöjen tuomioistuin on todennut asiassa C-328/91, Thomas ym., 30.3.1993 antamansa tuomion (Kok. 1993, s. I-1247) 9 kohdassa, että yhteisön lainsäätäjä on direktiivin 7 artiklan 1 kohdan a alakohdalla tarkoittanut antaa jäsenvaltioille oikeuden pitää väliaikaisesti voimassa naisille tunnustetut eläke-etuudet, jotta ne voisivat asteittain muuttaa eläkejärjestelmiään.

23 Tältä osin on täsmennettävä, että väliaikainen eri eläkeiän voimassapitäminen eri sukupuolille voi edellyttää, että direktiivin täytäntöönpanolle asetetun määräajan päättymisen jälkeen toteutetaan toimenpiteitä, jotka kuuluvat erottamatta tähän poikkeussääntelyyn, ja että tällaisia toimenpiteitä muutetaan.

24 Jos jäsenvaltiota, joka on vahvistanut miehille ja naisille eri eläkeiän, kiellettäisiin toteuttamasta tai muuttamasta tähän eläkeiän eroon liittyviä toimenpiteitä direktiivin täytäntöönpanolle asetetun määräajan päättymisen jälkeen, direktiivin 7 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetyllä poikkeuksella ei olisi enää tehokasta vaikutusta.

25 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan silloin kun jäsenvaltio määrittelee direktiivin 7 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti erilaisen eläkeiän miehille ja naisille vanhuus- ja työeläkkeen myöntämiseksi, ala, jolla poikkeaminen sallitaan ja joka on direktiivin 7 artiklan 1 kohdan a alakohdassa määritelty ilmaisulla "sen mahdollisia vaikutuksia muihin etuuksiin", kattaa vain muissa etuusjärjestelmissä olevat syrjivät säännökset, jos ne liittyvät tarpeellisella ja objektiivisella tavalla tähän eläkeikää koskevaan eroon (ks. mm. em. asia Thomas ym., tuomion 20 kohta; asia C-92/94, Graham ym., tuomio 11.8.1995, Kok. 1995, s. I-2521, 11 kohta ja asia C-139/95, Balestra, tuomio 30.1.1997, Kok. 1997, s. I-549, 33 kohta).

26 Näin on asianlaita, jos tämä syrjintä on objektiivisesti tarpeen, jotta vältettäisiin sosiaaliturvajärjestelmän taloudellisen tasapainon vaarantuminen tai jotta turvattaisiin työeläkejärjestelmien ja muiden etuusjärjestelmien välinen johdonmukaisuus (ks. em. asiat Thomas ym., tuomion 12 kohta; Graham ym., tuomion 12 kohta ja Balestra, tuomion 35 kohta).

27 Sosiaaliturvajärjestelmän taloudellisen tasapainon säilyttämistä koskevan edellytyksen osalta on ensinnäkin muistettava yhteisöjen tuomioistuimen jo todenneen, ettei maksuihin perustumattomien järjestelmien mukaisten etuuksien myöntäminen henkilöille, joiden osalta tietty riski on toteutunut, vaikuta välittömästi maksuihin perustuvien eläkevakuutusjärjestelmien taloudelliseen tasapainoon riippumatta siitä, onko näillä henkilöillä oikeus vanhuuseläkkeeseen täyttämiensä vakuutusmaksukausien perusteella (em. asia Thomas ym., tuomion 14 kohta).

28 Toisaalta on huomattava, että yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyissä huomautuksissa ei ole väitetty, että taloudellisen tasapainon perustelu voisi soveltua pääasiassa kyseessä olevan kaltaisiin maksuihin perustumattomiin etuuksiin, ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus on jopa nimenomaisesti sulkenut pois tämän mahdollisuuden.

29 Näissä olosuhteissa on todettava, että pääasiassa kyseessä olevan syrjinnän poistaminen ei vaikuttaisi Yhdistyneen kuningaskunnan sosiaaliturvajärjestelmän taloudelliseen tasapainoon kokonaisuudessaan.

30 Toiseksi työeläkejärjestelmän ja muiden etuusjärjestelmien välisen johdonmukaisuuden osalta on tutkittava, onko objektiivisesti välttämätöntä, että pääasiassa kyseessä olevan etuuden saamiseksi eri sukupuolille on asetettu eri ikäedellytys.

31 Tältä osin on todettava, että tämän tuomion 12 ja 13 kohdassa mainittujen peräkkäisten lainmuutosten pääasiallisena tarkoituksena on ollut lakisääteiseen eläkeikään perustuvia rajoituksia asettamalla luopua siitä, että REA:ta eli avustusta, jolla korvataan palkan pienentyminen työtapaturman tai ammattitaudin vuoksi, maksetaan henkilöille, jotka eivät ole enää työikäisiä.

32 Näiden lainmuutosten seurauksena REA-järjestelmä, jolla pyritään korvaamaan ansiotulojen pienentyminen, ja vanhuuseläkejärjestelmä ovat keskenään johdonmukaisia. Tästä seuraa, että pääasiassa kyseessä oleva lainsäädäntö on objektiivisesti välttämätöntä tämän johdonmukaisuuden säilyttämiseksi.

33 Tätä johtopäätöstä ei muuta se, että edunsaajan tullessa eläkeikään ja lopettaessa työnteon REA korvataan RA:lla, jonka määrä on 25 prosenttia REA:sta, sillä RA:lla on tarkoitus korvata eläkkeen pienentyminen sen johdosta, että palkka on alentunut työtapaturman tai ammattitaudin seurauksena.

34 Edellä esitetyn perusteella on katsottava, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen syrjintä liittyy objektiivisesti ja väistämättä miesten ja naisten eri eläkeikään, minkä vuoksi se kuuluu direktiivin 7 artiklan 1 kohdan a alakohdan soveltamisalaan.

35 Näin ollen kahteen ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 7 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädettyä poikkeusta on tulkittava siten, että se soveltuu REA:n kaltaiseen etuuteen, josta on säädetty kansallisessa lainsäädännössä direktiivin täytäntöönpanolle asetetun määräajan päättymisen jälkeen ja jossa eri sukupuolille on asetettu eri ikäedellytys.

## Kolmas kysymys

36 Kahteen ensimmäiseen kysymykseen annetun vastauksen vuoksi kolmanteen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

## Oikeudenkäyntikulut

37 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukselle ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Social Security Commissionerin 8.5.1998 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

**Miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä 19 päivänä joulukuuta 1978 annetun neuvoston direktiivin 79/7/ETY 7 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädettyä poikkeusta on tulkittava siten, että se soveltuu pääasiassa kyseessä olevan "reduced earnings allowancen" kaltaiseen etuuteen, josta on säädetty kansallisessa lainsäädännössä direktiivin täytäntöönpanolle asetetun määräajan päättymisen jälkeen ja jossa eri sukupuolille on asetettu eri ikäedellytys.**

| | | |
|---|---|---|
| Rodríguez Iglesias | Edward | Sevón |
| Kapteyn | Gulmann | Puissochet |
| Hirsch | Jann | Ragnemalm |

Julistettiin Luxemburgissa 23 päivänä toukokuuta 2000.

R. Grass — kirjaaja

G. C. Rodríguez Iglesias — presidentti